

Nederlandse
Jenaplan
Vereniging

WERKLIJN
PORTFOLIO
door Jaap Meijer

**Werken met portfolio is een vorm van
interactief leren en evalueren**

Bespreekvolgorde:

1. Commitment i.z. de kernvragen
2. Commitment i.z. de voordelen van een portfolio
3. Aandacht voor het onderdeel “vooraf”
4. Samen bespreken: mogelijke vervolgstappen

KERNVRAGEN

- 1. Waarom zou je een portfolio maken van een kind?**
- 2. Wat komt in het portfolio?**
- 3. Wat doe je er vervolgens mee?**
- 4. Welke rol hebben rapport-portfolio en kindbespreking?**
- 5. Welke start gaan we maken?**

Ad. 1 Ontwikkeling in beeld brengen door representatief verzamelen van werk (product en procesgegevens). Dus hoe kun je laten zien, wat je geleerd hebt.

Nodig: leerdoelen in beeld hebben

Ad 3. Zie reflectievragen verderop. “Je moet weten waarover je reflecteert.”

In blokperiode schrijven kinderen voor portfolio gesprek

Voordelen/uitgangspunten van werken met een portfolio (herken-waardeer-vul aan)

- Inzicht in eigen leerproces
- Vergroten van het zelfvertrouwen en de motivatie
- Eigenaarschap en eigen verantwoordelijkheid
- Schoolontwikkeling (school ontwikkelen waarin zelfverantwoordelijk leren vanzelfsprekend is)
- Competentieleren zoals in het voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs
- Reflecteren met kinderen: kinderen kunnen beter leren reflecteren door goede reflectievragen te stellen gericht op het leerproces, het resultaat of op nieuwe leerdoelen. Reflectie kan aan het begin, tijdens en aan het einde van het leerproces plaatsvinden.
- Ontwikkeling kinderen in breed perspectief tonen
- Vorderingen t.o.v. eerdere ontwikkelingsmomenten

- Geen vergelijk op groepsniveau, school-landelijk niveau

Vooraf over nadenken:

1. Visie op “kinderen volgen” . Vertrouwen hebben in kinderen.
2. Welke beelden hebben we bij portfolio?
3. Waarom zouden we portfolio willen invoeren?

Samen bespreken: mogelijke stappen

1: Oriëntatie op toekomstige leerprocessen en doelen

Van belang dat je gesprekken voert met kinderen over activiteiten die aan de orde komen en de doelen die daaraan verbonden zijn. Kinderen krijgen daardoor een beeld van de gevraagde leerinhouden en vaardigheden. Bij de start van een nieuw thema kun je met de kinderen bespreken wat ze willen gaan leren. Ze maken hierover aantekeningen in hun portfolio.

2. Cyclus: doel-instructie (zelf, deelgroep, grote groep)-denktijd-werk (zelfstandig en samenwerken) evaluatie.

3.Werk: individueel werk en samenwerken.

4.Kinderen leren reflecteren en evalueren.

5.Selectie van werk vanuit vastgestelde criteria

Gedurende b.v. het thema verzamelen de kinderen werk dat in het portfolio een plek kan krijgen. De groepsleider ruimt iedere dag tijd in om een portfoliogesprek te houden met een kinderen. Kinderen kunnen zich zelf inschrijven voor zo'n gesprek, maar de groepsleider plant ook zelf kinderen in. Je kunt deze gesprekken houden in een klein groepje of individueel.

De kinderen kinderen kiezen aan de hand van het gestelde leerdoel werk voor in het portfolio. De keuze moet goed onderbouwd zijn. Aan het eind van het thema kiezen kinderen op deze wijze minimaal 3 verschillende dingen voor in het portfolio. Aan het eind van het schooljaar moet ieder onderdeel van het portfolio werk van het kind bevatten.

6.Verzameling zelfgemaakt werk van een kind in een of meer ontwikkelingsgebieden in een bepaalde periode

b.v.Tekeningen, verslagen, werkbladen reken-en taal, werkstukken, brieven, foto's

7. Criteria maken om tot oordelen te komen: zelf, maatje en stamgroep

8. Schriftelijke reflectie op het gekozen werk door het kind en de stamgroepleider

Na het kiezen volgt een schriftelijke reflectie. In het portfolio kunnen standaardvragen opgenomen worden die kinderen kunnen gebruiken als aanknopingspunt bij hun reflectie. Je kunt ook een klassikaal gesprek voeren over vragen die je jezelf kunt stellen bij reflectie (op bord). Kinderen kunnen in tweetallen de vragen bespreken om het vervolgens zelf te noteren in hun eigen portfolio.

Reflectievragen leerproces

- Hoe heb je het werk aangepakt
- Waar ben je mee begonnen
- Had je hier een reden voor
- Waar heb je speciaal op gelet
- Wat heb je ervan geleerd
- Heb je hulp gehad en van wie
- Zou je het de volgende keer anders doen

Reflectievragen over resultaat

Waarom heb je dit werkstuk gekozen

Wat vond je moeilijk/makkelijk

Had je dit resultaat verwacht

Ben je tevreden over je werk

Hoe komt het dat dit werk zo goed gelukt is

Reflectievragen over leerdoelen

Wat wil je de volgende keer leren

Waar wil je meer over weten

Wat wil je de volgende keer verbeterd hebben

Wanneer ben je tevreden

Heb je hulp nodig en van wie

Verwacht je dat het gaat lukken

Momenten van zelfreflectie

Begin leerproces

Tijdens

Eind

Voorwaarden reflecteren

Criteria

Welke doelen

Welke doorgaande lijnen

Alles gerelateerd aan kerndoelen

Dus doelgericht werken

9. Beoordelen. Termen, beschrijvingen.

10. Ideaal: combinatie: resultaten vastleggen en rapporten. Digitaal. Ouders en kinderen hebben continue inzicht

11. Presentatie van (delen) van het portfolio door het kind

Een aantal keer per schooljaar organiseer je momenten waarop kinderen delen van het portfolio

aan elkaar en eventueel ook aan hun ouders presenteren. Het kind heeft van te voren bedacht wat hij wil vertellen en laten zien. De keuze moet duidelijk maken welke ontwikkeling het kind op een bepaald gebied heeft doorgemaakt.

Ook het presenteren kunnen kinderen niet vanzelf. Help het kind bij het kiezen en voorbereiden van de presentatie. Je kunt de presentatie telkens volgens een vast stramien laten verlopen, dat geeft houvast:

- Het kind vertelt vanuit welk onderdeel van het portfolio hij zal presenteren en waarom.
- Het kind laat werk zien waaruit zijn ontwikkeling op dat gebied blijkt.
- Het kind licht hoogtepunten of waardevolle momenten eruit.
- De andere kinderen stellen vragen of geven opmerkingen.

Je kunt kinderen een blad geven waarop deze stappen staan die ze als voorbereiding invullen. Ze denken dan nogmaals terug aan hun eigen ontwikkeling van de afgelopen tijd. Zo heeft het presenteren een toegevoegde waarde die niet alleen voor het kind van belang is. Ook andere kinderen leren hiervan; zij kunnen zich spiegelen aan het proces dat de ander heeft doorgemaakt. Door het werken met portfolio op te bouwen volgens bovenstaande stappen, leren kinderen reflecteren. Ze kunnen steeds duidelijker zelf aangeven welke doelen, activiteiten en

leerprocessen voor hen relevant zijn, zodat ze zelf verantwoordelijker worden voor hun eigen leerproces.

12. Gesprekken. Op aanvraag; spreekuur. Geen aparte rapportgesprekken meer. Kind betrekken bij de gesprekken.